

Kieviten in het PTT in november-december 1991

De PTT-formulieren van de tellingen in november en december 1991 zijn medio januari 1992 verstuurd naar het Centraal Bureau voor de Statistiek om aldaar te worden verponst. Op dat moment waren de gegevens binnen van 272 routes in november en 276 in december; er zijn nadien vooral uit december nog wel formulieren binnengekomen. Voor een eerste verwerking van de gegevens is dit late insturen van formulieren lastig, en we roepen daarom iedereen op om toch zo snel mogelijk na de telling ook het formulier in te vullen en op te sturen naar SOVON.

In vorige nieuwsbrieven werd telkens een algemeen overzicht gegeven van een aantal verschijnselen die tijdens de tellingen in vorige winters opgevalen worden. Een dergelijk overzicht zal men in deze nieuwsbrief niet vinden. In de nieuwsbrief van juni zal het traditionele overzicht aan bod komen.

In deze nieuwsbrief beperken we ons voor de verandering tot het wel en wee van één soort: de Kievit.

Tijdens de telling van november werden bijna 88.000 Kieviten geteld, tijdens die van december ruim 30.000. In de tussentijd had blijkbaar tweederde van de Kieviten ons land verlaten, ongetwijfeld als gevolg van de weersomstandigheden. November begon als een zeer natte en zachte maand, omstandigheden waardoor flinke aantallen Kieviten in ons land bleven hangen.

Aan het eind van die maand werd het evenwel een stuk frisser, en de laatste decade van november was 1,5°C kouder dan normaal. De eerste helft van december gooide er een schepje bovenop. Overdag bleven de temperaturen meestal boven nul, maar 's nachts vroor het licht tot matig. In het oosten van het land kon rond de vijftiende dan ook goed worden geschaatst. Het is aannemelijk dat in deze periode grote aantallen Kieviten ons land hebben verlaten omdat foerageren in de bevroren grond niet meer mogelijk was. Hoewel de tweede helft van december veel zachter was en de laatste decade van die maand zelfs 3,5 °C warmer was dan normaal, kwamen de Kieviten op de meeste plaatsen niet meer massaal terug.

Figuur 1 toont geschematiseerd de verspreiding van Kieviten in beide telperiodes. Voor het samenstellen van deze figuur is gebruik gemaakt van de gemiddelde aantallen die per

route gezien werden, een ruwe maar redelijk bruikbare maat om eerste resultaten te laten zien.

In november werden, met uitzondering van Drenthe, Overijssel en Limburg, overal forse aantallen gemeld. Er waren 21 routes waar 1000 of meer Kieviten aanwezig waren (maximum op één route 9465 exemplaren). Vooral in het rivierengebied, in het Utrechts-Hollands weidegebied en in de veenweiden van Noord-Holland was de soort talrijk.

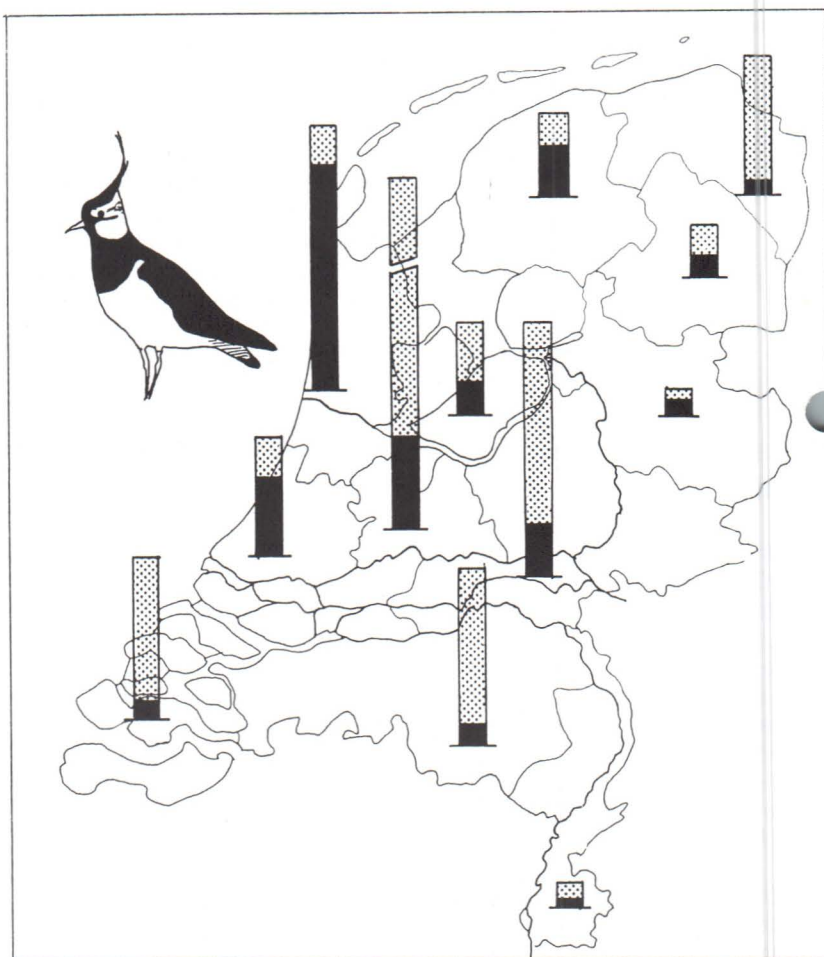
Bij de telling in december had het zwaartepunt in de verspreiding zich verplaatst naar het westen van het land. Vooral Noord-Holland scoorde goed, met aantallen die slechts 15% minder waren dan die in november. Het relatief milde klimaat (minder vorstdagen) en de uitbundige aanwezigheid van geschikte voedselgebieden zullen hiervoor verantwoordelijk zijn.

In de rest van het land werd een grotere afname ten opzichte van no-

vember vastgesteld. De afname varieerde van 35-50% in Zuid-Holland, Friesland en Overijssel tot 85% of meer in Groningen, Utrecht, Zeeland en Noord-Brabant; de rest zat er tussenin. Er waren maar zes routes met 1000 of meer Kieviten, uitsluitend gelegen langs de grote rivieren en in Noord-Holland (maximum op één route 2123 exemplaren).

Hoe het de Kieviten na december vergaan is? Gezien de korte vorstperiode medio januari zou je verwachten dat het land nog wat verder leeggestroomd is. Van de andere kant weten we dat de soort bij zacht weer in februari al talrijk terug kan keren. Omdat het begin februari, net voor het begin van de PTT-telperiode, zacht weer was, worden er misschien wel grote aantallen geteld.

Ongetwijfeld zullen we in de volgende nieuwsbrief, dankzij de vele trouwe PTT-tellers, meer hierover kunnen zeggen.

Figuur 1. Aantal Kieviten per telroute in november (hele kolom) en december (zwart).